

Nr 384

Av herr Elmstedt m. fl., angående studiesocialt stöd till korrespondensstuderande.

(Lika lydande med motion nr 320 i Första kammaren)

Utbildning är en grundläggande förutsättning för att de knappa resurserna i vårt samhälle skall kunna utnyttjas effektivt. Den snabba utveckling som präglar det moderna samhället nödvändiggör också att stor vikt lägges vid vuxenutbildningen. Detta är en fråga som f. n. är föremål för statliga utredningar. Sålunda avser gymnasieutredningen att lägga fram ett betänkande om vuxenutbildningen på gymnasiestadiet, och yrkesutbildningsberedningen har att ta ställning till en annan viktig del av utbildningen för vuxna. I det här sammanhanget spelar korrespondensstudierna en viktig roll.

När det gäller utbildningspolitiken utgör det studiesociala stödet en viktig faktor. 1964 års riksdag fattade beslut om en förstärkning av detta. Emellertid kom de korrespondensstuderande att ställas utanför detta beslut. Studier per korrespondens är av stor betydelse för vuxenutbildningen. Även för unga studerande kan korrespondensundervisningen emellertid vara ett tänkbart alternativ till andra utbildningsvägar. Särskilt bland dem som har lång väg till en vanlig skola kan det finnas intresse för denna undervisningsform, om de studiesociala villkoren bleve likvärdiga. Det är ett rättvisekrav att de korrespondensstuderande åtnjuter ett studiestöd som är jämförligt med det som andra kategorier studerande har. Dessutom är det ett samhällsekonomiskt intresse att här sätta in ett studiestöd som kan stimulera till studier.

I många fall leder korrespondensstudierna fram till examen av något slag. Varje år avlägges ett antal real-, student- och ingenjörsexamina, som föregåtts av studier per korrespondens. Anledningarna till att vederbörande inte går den vanliga studievägen kan vara flera. För många av dem som börjar sina studier för dessa examina vid vuxen ålder torde korrespondensinstitutionen — vid sidan av statens läroverk för vuxna — erbjuda det enda alternativet.

De som avlägger examina efter korrespondensstudier har ofta förvärvsarbete vid sidan av studierna, och dessa får sålunda förläggas till fritiden. För samhället innebär detta att dessa människor dels deltar i produktionen och dels skaffar sig kunskaper, varigenom de får förutsättningar att göra en större samhällsinsats.

F. n. utgår stipendier med högst 300 kronor per år under högst fyra år

vid studier för realexamen och högst fem år vid studier för student-, handelsgymnasie- eller ingenjörsexamen för dem som ägnar sig åt studier helt per korrespondens och 450 kronor för dem som går i skola med kombinerad korrespondensundervisning och muntlig undervisning. Under sista läsåret kan högst 600 kronor utgå för elev som deltagar i av korrespondensinstitut anordnad preparandkurs.

De flesta av dem som ägnar sig åt korrespondensstudier torde emellertid göra detta utan avsikt att avlägga någon av dessa examina. I stället kan målet för studierna vara att vinna t. ex. studentbetyg i något enstaka ämne. I många fall vill de korrespondensstuderande skaffa sig yrkeskunskaper eller förbättra sina kunskaper på det område inom vilket de redan är sysselsatta. För att kunna avancera inom yrket krävs i allmänhet ökade kunskaper. Inte sällan kan dessa inhämtas med hjälp av korrespondensstudier. I andra fall kan det vara så att de vill skaffa sig kunskaper för att vinna inträde vid annan utbildningsanstalt. När det gäller denna typ av korrespondensstudier torde f. n. inte finnas någon form av studiesocialt stöd från statens sida.

Vad syftet med studierna än är finns det anledning för samhället att i en helt annan utsträckning än f. n. engagera sig för studiestöd åt de korrespondensstuderande. Det reguljära undervisningsväsendet är utnyttjat till bristningsgränsen, och många som söker inträde vid skolor av olika slag måste avvisas. Alla möjligheter att öka kapaciteten måste tillvaratagas, och därvid finns det enligt vår mening all anledning att även utnyttja korrespondensundervisningen. Det är emellertid som ovan nämnts av nöden att skyndsamt ordna den studiesociala sidan av saken. I det här sammanhanget förtjänar det också att erinras om att korrespondensinstitutet är fristående företag och att statsbudgeten sålunda inte belastas med utgifter för lärare, lokaler och dylikt.

Principen måste vara att de korrespondensstuderande i studiesocialt avseende behandlas enligt samma normer som andra grupper av studerande. Men givetvis kräver den speciella karaktären hos denna form av studier särskilda överväganden. Det kan sålunda t. ex. vara rimligt att staten betalar en del av kursavgifterna. Hur stödet skall utformas bör enligt vår mening bli föremål för en skyndsamt utredning.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag beträffande frågan om det studiesociala stödet till de korrespondensstuderande enligt i motionen anförda grunder.

Stockholm den 27 januari 1965

Claes Elmstedt

Bertil Johansson

Einar Larsson

i Växjö